Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (kuues koda)

30. jaanuar 2014*

Eelotsusetaotlus — Õigusalane koostöö kriminaalasjades — Direktiiv 2004/80/EÜ — Artikkel 12 — Tahtlike vägivallakuritegude ohvritele hüvitise maksmine — Puhtalt riigisisene olukord — Euroopa Kohtu pädevuse ilmne puudumine

Kohtuasjas C-122/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Tribunale ordinario di Firenze (Itaalia) 20. veebruari 2013. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 15. märtsil 2013 menetluses

**Paola C.**

*versus*

**Presidenza del Consiglio dei Ministri,**

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja president A. Borg Barthet, kohtunikud M. Berger (ettekandja) ja F. Biltgen,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

— P. C., esindaja: *avvocato* P. Pellegrini,

— Hispaania Kuningriik, esindaja: S. Centeno Huerta,

— Itaalia Vabariik, esindajad: G. Palmieri ja G. Palatiello,

— Madalmaade Kuningriik, esindaja: M. K. Bulterman,

— Euroopa Komisjon, esindajad: A.-M. Rouchaud-Joët ja F. Moro,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi Euroopa Kohtu kodukorra artikli 53 lõike 2 alusel põhistatud määrusega,

on andnud järgmise

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

**määruse**

1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/80/EÜ, mis käsitleb kuriteoohvritele hüvitise maksmist (ELT L 261, lk 15; ELT eriväljaanne 19/07, lk 65), artiklit 12.

2 Eelotsusetaotlus on esitatud kohtuasjas, mille pooled on P. C. ja Presidenza del Consiglio dei Ministri (ministrite nõukogu esimehe büroo) ning mis puudutab viimase vastutust selle eest, et Itaalia Vabariik on jätnud direktiivi 2004/80 üle võtmata, ja seeläbi P. C-le tekitatud kahju.

## Õiguslik raamistik

### *Liidu õigus*

3 Direktiivi 2004/80 põhjendused 7 ja 11 on sõnastatud järgmiselt:

„(7) Käesoleva direktiiviga luuakse koostöösüsteem, et hõlbustada kuriteoohvritele hüvitise kättesaadavust piiriülestel juhtudel […]

[…]

(11) Liikmesriikide asutuste vahel tuleb sisse seada koostöösüsteem, et hõlbustada hüvitise kättesaadavust juhtudel, mille puhul kuritegu sooritati ohvri elukohaliikmesriigist erinevas liikmesriigis.”

4 Direktiivi II peatükki „Siseriiklikud hüvitisskeemid” kuuluvas artiklis 12 on sätestatud:

„1. Käesoleva direktiiviga koostatud eeskirjad hüvitise kättesaadavuse kohta piiriülestel juhtudel toimivad vastavalt liikmesriikide hüvitisskeemidele, mis on suunatud nende territooriumil sooritatud vägivaldsete kuritegude ohvritele.

2. Kõik liikmesriigid tagavad, et nende siseriiklikes eeskirjades nähakse ette nende territooriumil sooritatud tahtlike vägivallakuritegude ohvrite hüvitisskeem, mis tagab ohvritele õiglase ja asjakohase hüvitise.”

### *Itaalia õigus*

5 Direktiiv 2004/80 võeti Itaalia õigusesse üle eelkõige 9. novembri 2007. aasta seadusandliku dekreediga nr 204, millega rakendatakse direktiivi 2004/80/EÜ, mis käsitleb kuriteoohvritele hüvitise maksmist (Decreto legislativo n. 204 attuazione della direttiva 2004/80/CE relativa all’indennizzo delle vittime di reato) (*GURI* nr 261 regulaarne lisa, 9.11.2007). Selles dekreedis on seoses Itaalia riigi makstavate hüvitiste maksmise sisuliste tingimustega viidatud eriseadustele, milles on ette nähtud selle riigi territooriumil toime pandud kuritegude ohvritele hüvitise maksmise viisid. Kõik tahtlike vägivallakuritegude liigid ei ole siiski eriseadustega hõlmatud. Nii ei ole olemas seadust, mis tagaks direktiivi 2004/80 artikli 12 tähenduses õiglase ja asjakohase hüvitise sellise vägivaldse seksuaalkuriteo ohvrile, nagu on kõne all põhikohtuasjas.

## Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

6 P. C. palus eelotsusetaotluse esitanud kohtul mõista Presidenza del Consiglio dei Ministrilt talle välja hüvitis summas 150 000 eurot ning eelnevalt tuvastada, et nimetatud ametivõim vastutab selle eest, et direktiiv 2004/80 on jäetud rakendamata.

7 Oma nõude põhjendamiseks väidab põhikohtuasja hageja, et ta oli A. M seksuaalse vägivalla ohver. Viimaselt mõisteti talle välja 20 000 eurot esialgse hüvitisena. A. M. ei ole hüvitise maksmise kohustust siiski täitnud. Tema süüdimõistmise ajal viibis ta nimelt vanglas, tal puudus vara ning tal ei olnud tööd ega elukohta. P. C. sõnul on A. M. vanglast vabanedes maksejõuetu ja ta saadetakse Itaaliast välja, mistõttu kaotab P. C. igasuguse võimaluse saada temalt õiglast ja asjakohast hüvitist. Itaalia Vabariik ei ole aga võtnud vajalikke meetmeid, et tagada talle siiski õiglane ja asjakohane hüvitis, ning on seega rikkunud kohustust, mis tal liikmesriigina lasub direktiivi 2004/80 artikli 12 alusel.

8 Presidenza del Consiglio dei Ministri palus eelotsusetaotluse esitanud kohtul jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata ja põhjendamatuse tõttu rahuldamata. Ta väidab eelkõige, et direktiivi 2004/80 eesmärk on reguleerida tahtlike vägivallakuritegude ohvritele hüvitise maksmist ainult piiriülestel juhtudel, samas kui kõnealune kuritegu pandi toime Itaalia territooriumil ja ohver on Itaalia kodanik.

9 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab sellega seoses, et kuigi direktiivi 2004/80 eesmärk on kehtestada meetmed kuriteoohvritele hüvitise maksmise hõlbustamiseks piiriülestel juhtudel ja tagada, et kuriteoohvrid saavad alati pöörduda oma elukohaliikmesriigi asutuse poole, võib direktiivi artikli 12 lõiget 2 siiski tõlgendada nii, et see kohustab kõiki liikmesriike kehtestama meetmed, mis tagavad hüvitise maksmise kõikide tahtlike vägivallakuritegude ohvritele. Sel juhul oleks Itaalia Vabariik oma kohustusi rikkunud, kuna tema siseriiklikes õigusnormides on ette nähtud teatud kuritegudega piiratud hüvitussüsteem, millest on välja jäänud seksuaalse vägivalla juhtumid.

10 Neil asjaoludel otsustas Tribunale ordinario di Firenze menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas direktiivi 2004/80[…] artiklit 12 tuleb tõlgendada nii, et selle kohaselt on liikmesriikidel lubatud teatud liiki vägivaldsete või tahtlike kuritegude ohvritele hüvitise maksmine ette näha või on sellega hoopis liikmesriikidele sätestatud kohustus direktiivi rakendamiseks kehtestada kõikide vägivaldsete või tahtlike kuritegude ohvritele hüvitise maksmise süsteem?”

## Euroopa Kohtu pädevus

11 Kõigepealt tuleb märkida, et nagu nähtub direktiivi 2004/80 põhjendusest 7, „luuakse [sellega] koostöösüsteem, et hõlbustada kuriteoohvritele hüvitise kättesaadavust piiriülestel juhtudel”. Direktiivi põhjenduses 11 on sellega seoses täpsustatud, et „[l]iikmesriikide asutuste vahel tuleb sisse seada koostöösüsteem, et hõlbustada hüvitise kättesaadavust juhtudel, mille puhul kuritegu sooritati ohvri elukoha liikmesriigist erinevas liikmesriigis”.

12 Euroopa Kohus on samuti juba rõhutanud, et direktiivis 2004/80 on ette nähtud hüvitamine üksnes juhul, kui tahtlik vägivallakuritegu on toime pandud mõnes teises liikmesriigis kui see, kus ohver alaliselt elab (28. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-467/05: Dell’Orto, EKL 2007, lk I-5557, punkt 59).

13 Eelotsusetaotlusest ilmneb, et põhikohtuasjas oli P. C. siiski sellise tahtliku vägivallakuriteo ohver, mis pandi toime tema elukoha liikmesriigi territooriumil ehk Itaalia Vabariigis. Järelikult ei kuulu põhikohtuasjas kõne all olev olukord mitte direktiivi 2004/80, vaid ainult siseriikliku õiguse kohaldamisalasse.

14 Puhtalt riigisiseses olukorras puudub Euroopa Kohtul üldjuhul pädevus eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud küsimusele vastata.

15 Väljakujunenud kohtupraktikast ilmneb, et isegi sellises olukorras võib Euroopa Kohus anda palutud tõlgenduse, kui siseriikliku õiguse alusel on eelotsusetaotluse esitanud kohtul kohustus niisuguses menetluses nagu see, millega on tegemist põhikohtuasjas, tagada liikmesriigi kodanikule samad õigused kui need, mis samasuguses olukorras tulenevad liidu õigusest teiste liikmesriikide kodanikele (vt eelkõige 21. veebruari 2013. aasta otsus kohtuasjas C-111/12: Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia jt, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika). Sellegipoolest ei ole Euroopa Kohtul pädevust omal algatusel seda teha, kui eelotsusetaotlusest ei nähtu, et eelotsusetaotluse esitanud kohtul tõepoolest on niisugune kohustus (vt selle kohta 22. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-245/09: Omalet, EKL 2010, lk I-13771, punktid 17 ja 18).

16 Euroopa Kohtu ülesanne on nimelt arvestada vastavalt liidu kohtute ja siseriiklike kohtute pädevuse jaotusele eelotsuse küsimuste faktilisi ja õiguslikke asjaolusid nii, nagu need on eelotsusetaotluses määratletud (23. aprilli 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-378/07-C-380/07: Angelidaki jt, EKL 2009, lk I-3071, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).

17 Käesolevas kohtuasjas piisab aga tõdemisest, et kuigi Euroopa Komisjon väitis oma kirjalikes seisukohtades, et niisugune kohustus tuleneb Itaalia konstitutsiooniõigusest, ei ilmne eelotsusetaotlusest endast, et Itaalia õigusega oleks eelotsusetaotluse esitanud kohtule pandud kohustus tagada P. C-le samad õigused kui need, mis samasuguses olukorras tulenevad liidu õigusest teiste liikmesriikide kodanikele.

18 Järelikult puudub Euroopa Kohtul tulenevalt oma kodukorra artikli 53 lõikest 2 ilmselgelt pädevus vastata Tribunale ordinario di Firenze esitatud küsimusele.

## Kohtukulud

19 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kuues koda) määrab:

**Euroopa Liidu Kohtul ilmselgelt puudub pädevus Tribunale ordinario di Firenze (Itaalia) esitatud küsimusele vastamiseks.**

Allkirjad